

Vergaderjaar 2020–2021

35 334

Problematiek rondom stikstof en PFAS

AG

**BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN
VOEDSELKwaliteit**

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 9 juli 2021

Het Adviescollege Meten en Berekenen Stikstof heeft op 15 juni 2020 het eindrapport «Meer meten, robuuster berekenen» uitgebracht, voorafgegaan door een eerste advies op 5 maart 2020. In de kabinetsreactie van 13 oktober 2020 zijn de vervolgstappen en onderzoeken naar aanleiding van dit eindrapport aangekondigd. Met deze brief informeer ik uw Kamer over de resultaten van deze onderzoeken en de keuzes die op basis daarvan zijn gemaakt teneinde het systeem van meten en berekenen voor stikstof en het bijbehorende instrumentarium te versterken.

Bevindingen en aanbevelingen adviescollege

Het adviescollege heeft geconcludeerd dat het Nederlandse meet- en rekensysteem in Nederland op orde is voor het meten en berekenen van de concentratie en depositie van stikstofverbindingen op nationale schaal, maar verbetering behoeft. Het adviescollege doet een aantal aanbevelingen gericht op het verbeteren van het meet-, model- en rekeninstrumentarium, uitbreiding van het meetnet en instelling van een kennisprogramma stikstof mede gericht op het mogelijk gebruik van een modelensemble en satellietmetingen. Het adviescollege beoordeelt eveneens het huidige gebruik van AERIUS Calculator als niet doelgeschikt voor toestemmingsverlening omdat er volgens het adviescollege sprake is van 1) onbalans tussen het gewenste detailniveau van berekenen en onzekerheid van het rekenmodel en 2) ongelijke behandeling van verschillende typen emissiebronnen door het gebruik van verschillende onderliggende rekenmodellen (SRM2, OPS) bij de vergunningverlening.

Reactie Kabinet

Het kabinet heeft in zijn reactie op het advies van het adviescollege aan de Tweede Kamer (Kamerstuk 35 334, nr. 132) aangegeven dat AERIUS Calculator het beste beschikbare model is voor de berekening van stikstofdepositie in Nederland.

Het kabinet heeft verder aangegeven dat een verbeterd robuust en wetenschappelijk onderbouwd, en goed uitlegbaar meet- en rekenstelsel van groot belang is en aan de basis staat van een ecologisch verantwoorde en juridisch houdbare stikstofaanpak gericht op natuurherstel en stikstofreductie en waarmee tevens ruimte wordt gecreëerd voor economische en maatschappelijke initiatieven.

Het kabinet heeft daarom aangegeven de aanbevelingen ter harte te nemen en stappen te zetten om de huidige systematiek en bijbehorend instrumentarium verder te verstevigen in lijn met gedane aanbevelingen. Met het oog op verbetering van het meet- en modelinstrumentarium op nationale schaal heeft het kabinet aangekondigd een Nationaal Kennisprogramma Stikstof op te zetten en de meetnetten uit te breiden. Teneinde de doelgeschiktheid van AERIUS Calculator te verbeteren heeft het kabinet daarnaast aangegeven onderzoek te doen naar de mogelijkheden om te komen tot een vermindering van de onbalans tussen het gewenste detailniveau van berekenen en de onzekerheid van het rekenmodel, en een gelijkwaardige behandeling van wegverkeer en overige typen emissiebronnen bij toestemmingverlening. In reactie op het advies van het Adviescollege Stikstofproblematiek o.l.v. de heer Remkes (Kamerstuk 35 334, nr. 133) heeft het kabinet aangegeven te onderzoeken hoe, in het kader van toestemmingverlening, omgegaan moet worden met de berekende, zeer kleine depositiebijdragen op grote afstand van projecten en op welke wijze generiek beleid hiervoor een oplossing kan bieden. Dit advies van de heer Remkes is ook betrokken in de stappen en onderzoeken om de doelgeschiktheid van AERIUS Calculator te verbeteren. Voor het verder vergroten van de robuustheid van AERIUS Calculator is onderzocht in hoeverre clustering van hexagonalen¹ met hetzelfde habitatype hiertoe kan bijdragen.

Met deze brief informeer ik uw Kamer over de resultaten van deze vervolgstappen en onderzoeken die naar aanleiding van het eindrapport van het adviescollege zijn ingesteld en de keuzes die op basis daarvan zijn gemaakt teneinde het stelsel van meten en berekenen robuuster te maken.

Nationaal Kennisprogramma Stikstof

Het Adviescollege Meten en Berekenen Stikstof heeft aanbevelingen gedaan om de wetenschappelijke onderbouwing van de huidige meet- en rekensystematiek van stikstof te verbeteren middels een kennisprogramma. Deze aanbeveling is overgenomen. Het Nationaal Kennisprogramma Stikstof (NKS) heeft als doel om een transparante en wetenschappelijk robuuste onderbouwing te bieden voor het huidige en toekomstige Nederlandse stikstofbeleid. Onder de vlag van het NKS zijn consortia gevormd om verkennende onderzoeken op het gebied van satellietdata en modelensemble op te pakken. Uitgebreide voorstellen zijn geschreven en deze worden op dit moment gereviseerd. In het najaar zal gestart worden met uitvoering van deze onderzoeken. Dit zal de onzekerheid in de huidige stikstofrekenmodellen (NEMA, Initiator, OPS) verder moeten reduceren. Naast deze onderzoeken richt het NKS zich op meetnetuitbreidingen en het verbeteren van landbouwemissiefactoren. Ook worden op dit moment voorbereidingen getroffen om een maatschappelijke klankbordgroep in te stellen en de informatievoorziening over het NKS transparant en overzichtelijk in te richten. De

---

¹ Een hexagoon in AERIUS Calculator heeft een oppervlakte van ongeveer 1 hectare en vormt het detailniveau waarop depositiebijdragen worden berekend en beoordeeld in het kader van de toestemmingsverlening.

voortgang van het NKS zal vanaf oktober 2021 actief te volgen zijn via een website.

Uitbreiding meetnetten

Er zijn en worden verdere stappen gezet met de uitbreiding van de meetnetten, waaronder het inrichten van meetlocaties buiten natuurgebieden en intensivering van metingen van stikstofdepositie.

Ammoniakconcentratiemetingen

Om het ruimtelijk beeld van ammoniakconcentraties te verbeteren is:

- Het Meetnet Ammoniak Natuurgebieden (MAN) het afgelopen jaar uitgebreid met tien extra meetpunten buiten natuurgebieden.
- Het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit (LML) uitgebreid met twee meetlocaties voor ammoniak.

Droge en natte stikstofdepositiemetingen

Droge depositie van ammoniak wordt in drie Natura 2000-gebieden gemeten met het gespecialiseerde COTAG systeem. Het RIVM is gevraagd het aantal COTAG's uit te breiden met zeven naar tien. Twee meetlocaties van deze zeven zijn opgesteld sinds de lente van 2021 maar nog niet operationeel door technische problemen en twee meetlocaties zullen naar verwachting in de herfst van 2021 operationeel zijn. Vanwege COVID-19 is de levering van de apparatuur vertraagd waardoor enig voorbehoud t.a.v. de uitbreidingen in de herfst nodig is. Voor de overige drie beoogde meetpunten is gestart met het verkennen van geschikte locaties. De droge depositie van stikstofdioxide zal ook gemeten worden. RIVM maakt daar momenteel afspraken over met TNO voor de bouw van de meetapparatuur. Het is nog niet bekend wanneer de metingen zullen starten. Verder worden de natte depositiemetingen uitgebreid met twee extra locaties.

Onderzoek aggregatie van hexagonen naar habitatype

Het adviescollege beveelt aan om bij het berekenen van de depositie ruimtelijk te aggregeren in clusters, door binnen een Natura 2000-gebied het gemiddelde te nemen van de rekenresultaten van alle hexagonen van een habitatype van dat gebied, in plaats van een rekenresultaat per hexagoon van een hectare te gebruiken. Daarbij zou in de toepassing van de aggregatie wel een afstandscriterium moeten worden gehanteerd voor de grotere Natura 2000-gebieden (dat wil zeggen: aggregeren op het niveau van een deelgebied), omdat in die grotere gebieden de stikstofdepositie een relatief grote ruimtelijke variatie kent. Door de Taakgroep Ecologische Onderbouwing is, met ondersteuning van het RIVM, beoordeeld hoe deze aanbeveling zou uitpakken. Daarbij is niet alleen gekeken naar het clusteren van hexagonen met eenzelfde habitat, maar ook naar vergroting van hexagonen (dus aggregatie van naastliggende hexagonen ongeacht de aanwezige habitats), omdat dat een veelgehoorde suggestie is.

De conclusie is dat zowel het per (deel)gebied clusteren van hexagonen met eenzelfde habitat als het vergroten van hexagonen niet zinvol is. De belangrijkste reden daarvoor is dat met aggregeren de heterogeniteit van een landschap en de daardoor veroorzaakte grote verschillen in depositie op korte afstand veel minder goed in beeld kan worden gebracht. Dit nadeel wordt niet ondervangen door alleen in een deelgebied te clusteren of door hexagonen slechts in beperkte mate te vergroten: daarvoor zijn de ecologisch relevante verschillen in depositie te groot, zelfs tussen hexagonen met de omvang van een hectare. Die verschillen ontstaan niet door de onzekerheid in de uitkomsten van AERIUS, want de AERUS

uitkomsten blijken op een navolgbare manier de kenmerken van het landschap te weerspiegelen (via de zogenoemde «ruwheid» van de vegetatie). Het door het adviescollege veronderstelde voordeel van middeling is een hogere betrouwbaarheid van het berekende getal en dus geringere onzekerheid. Maar dit voordeel weegt niet op tegen het nadeel van het door middeling wegvallen van de onderlinge verschillen. De genoemde vormen van aggregatie leiden daardoor tot minder goede inschattingen van ecologisch relevante effecten van stikstofdepositie.

Gelijkwaardige behandeling van verschillende typen stikstofbronnen voor toestemmingsverlening

In de huidige situatie is voor depositieberekeningen in het kader van de toestemmingverlening onder de Wet natuurbescherming AERIUS Calculator het wettelijk voorgeschreven rekeninstrument. AERIUS Calculator rekent voor wegverkeer met het rekenmodel SRM2 tot een maximale rekenafstand van 5 kilometer. Voor andere bronnen dan wegverkeer rekent AERIUS Calculator met het rekenmodel OPS. OPS kent geen maximale rekenafstand, maar berekent de depositiebijdrage tot een rekenkundige ondergrens van 0,005 mol/ha/jaar.

Het kabinet acht een gelijkwaardige behandeling van verschillende typen emissiebronnen voor toestemmingsverlening gewenst. Het heeft daarom, in samenwerking met het RIVM en andere onderzoeksinstituten, onderzocht of aan de hand van eenduidige criteria een modelmatig onderbouwde en goed uitlegbare afbakening voor berekening van stikstofdepositie van verschillende emissiebronnen vast te stellen is, binnen de geldende juridische kaders. Ook is onderzocht welke implicaties dit met zich meebrengt in het kader van de toestemmingverlening en wat dit betekent voor de doorontwikkeling van AERIUS Calculator 2021.

Juridische randvoorwaarden

Op basis van de meest recente jurisprudentie² gelden de volgende cumulatieve randvoorwaarden voor het vaststellen van een afbakening voor stikstofdepositie van verschillende emissiebronnen:

- Er is technisch modelmatig onderbouwd (balans tussen volledigheid en precisie van stikstofberekeningen) dat een berekende projectbijdrage voorbij een afbakening niet meer redelijkerwijs toerekenbaar is aan een project, en
- Binnen die afbakening treft de initiatiefnemer van een project voor zover nodig maatregelen ten behoeve van de mitigatie van de stikstofdepositie, en
- Er is verzekerd dat, waar nodig, passende maatregelen getroffen worden om een verslechtering van stikstofgevoelige habitats (in Natura 2000-gebieden) als gevolg van de totale stikstofdepositie, dat wil zeggen inclusief die buiten de gehanteerde projectafbakening, te voorkomen.

Onderzoek mogelijkheden afbakening van berekeningen van stikstofdepositie van een emissiebron

Het RIVM is gevraagd om wetenschappelijke inzichten die relevant zijn om technisch-wetenschappelijk te kunnen onderbouwen dat depositiebijdragen voorbij een bepaalde afstand bezwaarlijk in een passende beoordeling betrokken kunnen worden.

---

² Hierbij is de Raad van State tussenuitspraak Tracébesluit «A15/A12 Ressen – Oudbroeken (ViA15)» van 20 januari 2021 betrokken, ECLI:NL:RVS:2021:105.

Het RIVM concludeert dat vanuit de modeleigenschappen er geen eenduidige modelmatige overgang is, dat wil zeggen geen eenduidige afstand of waarde waarbij de berekende depositie niet meer te relateren is aan een bron. Een emissiebron blijft ook op grote afstand een bijdrage leveren aan de totale stikstofdepositie, maar de onzekerheid in de berekende bijdrage van een individueel project neemt toe bij een toenemende afstand tot de bron. RIVM wijst er in zijn rapport onder meer op dat zowel de uitgebreide modelanalyse als de data-analyses geen reden geven om een projectbijdrage na een bepaalde afstand vanaf de bron niet meer aan het project te relateren. Het RIVM rapport biedt wel aanknopingspunten die in een beleidsmatige en juridische context gebruikt kunnen worden om tot een begrenzing te komen waarbuiten een berekende waarde niet meer redelijkerwijs toerekenbaar is aan een project in het kader van toestemmingsverlening. Ook geeft het rapport inzicht in de maximale afstand waarvoor de rekenmodellen zijn gevalideerd (aan de hand van metingen) voor berekeningen van depositiebijdragen van individuele bronnen.

TNO heeft op verzoek van mijn ministerie, in samenwerking met externe deskundigen, op basis van de aanknopingspunten uit het RIVM-onderzoek en de wetenschappelijke praktijk inzicht geboden om een keuze voor een afbakening te kunnen maken.

Op basis van de resultaten van de onderzoeken kan er een onderbouwde keuze gemaakt worden. Bij deze keuze zijn onder andere de volgende technisch-modelmatige argumenten betrokken:

- a. Het OPS-model in AERIUS Calculator rekent eerst met het gangbare verspreidingsmodel voor verspreidingsberekeningen, het zogenoemd Gaussisch pluimmodel en schakelt vervolgens over op het zogenoemd trajectoriemodel. Het Gaussisch pluimmodel heeft als modeleigenschap dat de meteorologische parameters niet wijzigen. Voor Nederlandse omstandigheden betekent dit dat het Gaussisch pluimmodel in OPS tot ongeveer 25 kilometer toepasbaar is. De maximale afstand waarvoor Gaussische modellen (inter)nationaal zijn gevalideerd (aan de hand van metingen) voor berekening van individuele bronbijdragen is 20 kilometer
- b. Het OPS model gaat in de berekeningen geleidelijk over van het Gaussisch pluimmodel op het onderliggende trajectoriemodel en is dus geschikt om bijdragen verder dan 25 kilometer door te rekenen³.
- c. Het totale OPS-model is gevalideerd voor de landsdekkende berekening van de totale deposities als gevolg van alle bronnen. Voor individuele bronbijdragen is een validatie niet uitgevoerd voor afstanden groter dan 20 kilometer.
- d. Een maximale rekenafstand is daarmee nadrukkelijk niet aan de orde bij berekening van de (ontwikkeling in) totale landelijke deposities, bijvoorbeeld in het kader van de monitoring van de stikstofaanpak.

Uit de onderzoeken van RIVM en TNO volgen geen aanknopingspunten voor een hogere rekenkundige depositiegrens dan de huidige ondergrens van 0,005 mol/ha/jaar. Deze rekenkundige ondergrens blijft daarom gelden.

Een uitgebreide toelichting en onderbouwing is opgenomen in de rapportages van RIVM en TNO. Deze zijn als bijlagen bij deze kamerbrief gevoegd.

---

³ Het model rekent met de gemiddelde windrichting en windsnelheden die geldt voor de locatie van de bron. Met de afstand tot de bron, wordt die gemiddelde windrichting en snelheid steeds minder representatief voor de locatie waar de bijdrage wordt berekend.

Keuze afstandsgrens

Op basis van de resultaten van deze onderzoeken naar de modeleigenschappen ziet het kabinet aanleiding om te komen tot een onderbouwde keuze voor een maximale rekenafstand van 25 kilometer voor depositieberekeningen met AERIUS Calculator in het kader van toestemmingsverlening op grond van de Wet natuurbescherming. Deze keuze is gebaseerd op de hiervoor genoemde technisch-modelmatige overwegingen. Deze uiterste grens gaat gelden voor alle bronnen, dus ook wegverkeer. Met deze afbakening van project-specifieke berekeningen voor alle emissiebronnen wordt de ongelijke behandeling van verschillende typen emissiebronnen beëindigd. Hiermee wordt in de toestemmingsverlening alleen nog gerekend met deposities in de buurt van het initiatief. Initiatiefnemers hoeven, indien uit de passende beoordeling blijkt dat dit nodig is, slechts in een straal van 25 kilometer rond het project concrete effectieve mitigerende maatregelen treffen. Initiatiefnemers hoeven hierdoor niet langer meer mitigerende maatregelen te treffen voor berekende kleine depositiebijdragen van hun project op grote afstanden. Dit komt de uitlegbaarheid van het systeem ten goede. Hiermee wordt eveneens invulling gegeven aan de kabinetsreactie op het advies van het Adviescollege Stikstofproblematiek.

Ook wordt de onbalans tussen het gewenste detailniveau van berekenen en onzekerheid van het rekenmodel op grote afstand verkleind. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan de bevindingen van het adviescollege. De maximale rekenafstand van 25 kilometer wordt ook gehanteerd voor het Nieuwe Nationaal Model dat wettelijk is voorgeschreven in de Regeling beoordeling luchtkwaliteit voor berekeningen van de effecten van projecten op concentraties zoals fijnstof en toetsing aan de Europese normen voor luchtkwaliteit in kader van vergunningverlening. Uitgaan van eenzelfde uiterste rekenafstand voor stikstofdepositie en luchtkwaliteit draagt bij aan uniformiteit tussen beleidsvelden die nauw gerelateerd zijn.

In de ons omringende landen gelden ook begrenzings. In Duitsland, Denemarken en het Verenigd Koninkrijk wordt een gekozen rekengrens toegepast. In de Verenigde Staten en Vlaanderen wordt het toepassingsbereik van de gebruikte modellen aangehouden als afstandsgrens. Deze keuzes zijn gebaseerd op expert judgement. Een maximale rekenafstand van 25 kilometer in Nederland sluit daarmee aan op de keuzes op vergelijkbare gronden in het buitenland.

Stikstofdepositie buiten 25 kilometer

Het grootste deel van de totale emissies (de som van al die kleine fracties) van bronnen in Nederland slaat neer in het buitenland. Voor het deel dat neerslaat in Nederland geldt dat gemiddeld 50% van de stikstofemissie van een bron binnen 25 kilometer deponert (waarvan verreweg de meeste depositiebijdrage plaatsvindt op korte afstand van de bron) en 50% daarbuiten (waarbij met afstand van de bron de depositiebijdrage afneemt). Dat aandeel is afhankelijk van het type bron. Voor relatief lage bronnen zoals wegverkeer en stallen geldt dat een groter deel binnen 25 kilometer neerslaat dan voor hogere (industriële bronnen). Onderzocht wordt hoe groot de som van de depositiebijdragen buiten 25 kilometer (projectendeken) van nieuwe en aangepaste projecten is, maar bedraagt naar schatting van RIVM hooguit enkele molen/ha/jaar en mogelijk zelfs minder. Mitigerende maatregelen binnen een straal van 25 kilometer zullen immers ook een effect hebben op de projectendeken buiten de 25 kilometer en voor projecten met verkeersaantrekkende werking zullen in een groter gebied dan nu mitigerende maatregelen getroffen moeten worden. De dikte van de projectendeken kan variëren per gebied en ook

binnen een gebied, maar omdat het de som betreft van veel relatief kleine bijdragen voorbij 25 kilometer zal de variatie beperkt zijn en geen uitschieters kennen (piekbelastingen doen zich alleen op korte afstand van de bron voor).

Uit analyses van het RIVM blijkt dat elke locatie in Nederland gelegen is binnen 25 kilometer van een stikstofgevoelig Natura 2000-gebied. Dat betekent dat een initiatiefnemer bij een rekenafstand van 25 kilometer veelal mitigerende maatregelen zal moeten treffen voor de depositie die zijn project veroorzaakt op Natura 2000-gebieden binnen die 25 kilometer. De emissiereducerende projectspecifieke mitigerende maatregelen hebben ook een effect buiten die afstandsgrens en dragen bij aan het beperken van de projectendeken.

Passende maatregelen

De afstandsgrens van 25 kilometer voor projectspecifieke berekeningen in het kader van de toestemmingverlening betekent dat de depositiebijdragen van een nieuwe activiteit of aanpassing van een bestaande activiteit binnen 25 kilometer direct worden betrokken in de toestemmingverlening van de Wet natuurbescherming (voortoets en passende beoordeling). De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor het treffen van eventuele mitigerende maatregelen om aantasting van Natura 2000-gebieden binnen die afstand te voorkomen (conform artikel 6, derde lid, van de Habitatrictlijn). De projectdeken van depositiebijdragen van deze activiteiten buiten 25 kilometer zal in ecologische zin mogelijk een significante bijdrage kunnen leveren aan de bestaande effecten op de natuur door stikstofdepositie en is onderdeel van de totale deposities, waarvoor de overheid verantwoordelijk is om maatregelen te treffen die nodig zijn voor de verwezenlijking van de instandhoudingsdoelstellingen (art 6, eerste lid, Habitatrictlijn) en passende maatregelen (preventief) ter voorkoming van verslechtering van de kwaliteit van habitattypen en leefgebieden van soorten (artikel 6, tweede lid, van de Habitatrictlijn).

Bij het vaststellen van de totale deposities op basis waarvan het huidige structurele pakket aan maatregelen is bepaald, is rekening gehouden met nieuwe activiteiten: de effecten van toekomstige activiteiten (projecten) zijn verdisconteerd in de emissieramingen van PBL die gebruikt zijn voor berekening van de totale deposities⁴. Hoewel de emissieramingen een plausibele inschatting beogen te geven van de ontwikkeling, zijn daar onzekerheden aan verbonden. Dat is inherent aan prognoses en modelberekeningen voor toekomstige situaties.

Daarom acht het kabinet het noodzakelijk om ten gevolge van de invoering van een afstandsgrens van 25 kilometer als extra waarborg om (lokale) verslechteringen te voorkomen, op korte termijn extra passende maatregelen te treffen in de vorm van extra bronmaatregelen. Mede afhankelijk van de dikte van de projectendeken wordt bekeken welke dat zijn, waarbij zoveel mogelijk rekening gehouden wordt met evenredige verdeling tussen de verschillende sectoren.

Het kabinet beziet welke financiële middelen hiertoe vrijgemaakt moeten worden. Daarnaast onderzoekt het kabinet de mogelijkheid om in de individuele vergunningverlening een bijdrage te vragen als passende maatregel voor effecten voor extra emissiereductie.

---

⁴ De emissieraming in de KEV2019 (Klimaat- en Energieverkenning 2019 | PBL Planbureau voor de Leefomgeving) vormt het zogenoemde basispad (voor de uitstoot van ammoniak en stikstofoxiden) dat als uitgangspunt is genomen voor de structurele aanpak waarover het Kabinet in april 2020 heeft besloten (Kamerbrief 24 april 2020: voortgang stikstofproblematiek: structurele aanpak | Kamerstuk | Aanpak Stikstof).

Consequenties voor de toestemmingsverlening

Voor vele projecten die leiden tot emissies betekent de maximale rekenafstand van 25 kilometer een aanzienlijke beperking van de onderzoekslast ten opzichte van de huidige situatie waarbij geen afstandsgrens geldt. Voor veel projecten worden de onderzoekskosten lager omdat minder natuurgebieden ecologisch beoordeeld hoeven te worden in een voortoets of passende beoordeling.

Voor projecten met een verkeersaantrekkende werking echter, zoals grote woningbouwprojecten en rijks- en provinciale infrastructuurprojecten, leidt een maximale rekenafstand van 25 kilometer tot een grotere onderzoekslast en mogelijk een grotere mitigatieopgave dan in de huidige situatie waarbij een afstandsgrens van 5 kilometer wordt gehanteerd. Per saldo zal door de implementatie van een afstandsgrens voor projectspecifieke berekening van projecten een verschuiving optreden ten aanzien van toestemmingsverlening in brede zin.

De afstandsgrens van 25 kilometer is niet alleen van toepassing op berekening van depositietoenames van een nieuwe activiteit, maar ook op de berekening van de effecten van de maatregelen die worden opgevoerd voor projectspecifieke mitigatie. Extern salderen van een toename op een bepaalde locatie door het gebruik van depositieruimte van een andere individuele emissiebron kan bijvoorbeeld alleen voor locaties waar de straal van deze andere emissiebron zich binnen 25 kilometer van die locatie bevindt. Dit geldt bijvoorbeeld ook voor mitigerende maatregelen die in een stikstofbank worden opgenomen. De mogelijkheden voor extern salderen, al dan niet met behulp van een stikstofbank, worden hiermee beperkt. Tegelijkertijd wordt ook de behoefte aan ruimte die door extern salderen gemitigeerd moet worden kleiner, omdat er slechts tot 25 kilometer hoeft te worden gemitigeerd.

De afstandsgrens van 25 kilometer geldt alleen voor de berekening van individuele projecten (inclusief mitigerende maatregelen) in het kader van de toestemmingsverlening. Zoals eerder aangegeven geldt deze afstandsgrens niet voor de berekening van de totale deposities in het kader van de monitoring van de structurele aanpak stikstof, inclusief de effecten van de bronmaatregelen uit de structurele aanpak stikstof.

Implementatie afstandsgrens

Vergunningverleners bij provincies en Rijk hebben wel ruimte nodig om dit besluit goed tot uitvoering te kunnen brengen. Het kabinet heeft daarbij oog voor interbestuurlijke besluitvorming, het opstellen van handreikingen voor initiatiefnemers en vergunningverleners, het aanpassen van AERIUS Calculator, Register en Connect en de communicatie richting initiatiefnemers en andere externe partijen. Ook zullen mogelijk beleidsregels moeten worden aangepast. Provincies en gemeenten zullen nauw betrokken blijven bij de stappen volgend op dit besluit.

Verder zullen ook de AERIUS Calculator en de onderliggende systemen aangepast moeten worden. Het kabinet wil de uitvoering van dit besluit snel maar zorgvuldig ter hand nemen. Naar verwachting kan de afstandsgrens voor projectspecifieke berekeningen eind 2021 of begin 2022 in AERIUS worden doorgevoerd.

In lopende procedures bij projecten met wegverkeer kan de maximale rekenafstand van 25 kilometer per direct worden toegepast via AERIUS Connect

Ten slotte

Op basis van de resultaten van deze onderzoeken naar de verbetering van de AERIUS systematiek ziet het kabinet aanleiding voor het invoeren van een maximale rekenafstand van 25 kilometer voor depositieberekeningen met AERIUS Calculator in het kader van toestemmingsverlening Wnb. Op deze manier wordt meer balans aangebracht tussen het gewenste detailniveau van berekenen en de onzekerheid van het rekenmodel en wordt een gelijkwaardige behandeling toegepast voor wegverkeer en overige typen emissiebronnen bij toestemmingverlening. Hiermee wordt de meet en rekensystematiek voor stikstofdepositie in Nederland verbeterd, robuuster en beter uitlegbaar.

Het kabinet is ervan overtuigd dat met deze onderbouwde keuze binnen de huidige systematiek meer perspectief voor economische ontwikkelingen wordt geboden terwijl gewaarborgd wordt dat als gevolg van de optelling van de deposities van individuele projecten geen verslechtering van de natuur optreedt.

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
C.J. Schouten